

Brannfolk og feiere må beskyttes bedre mot farlig eksponering

– funn fra Arbeidstilsynets aktiviteter

Astrid Lund Ramstad
Arbeidstilsynet

Arbeidstilsynet

Bakgrunn

Systematisk HMS-arbeid

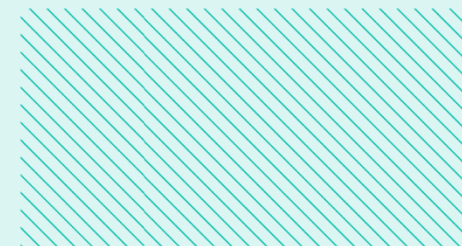
Mål og målgrupper

Hensikten med tilsynene

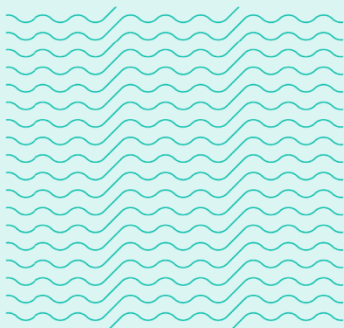
Hva spurte vi om i tilsynene?

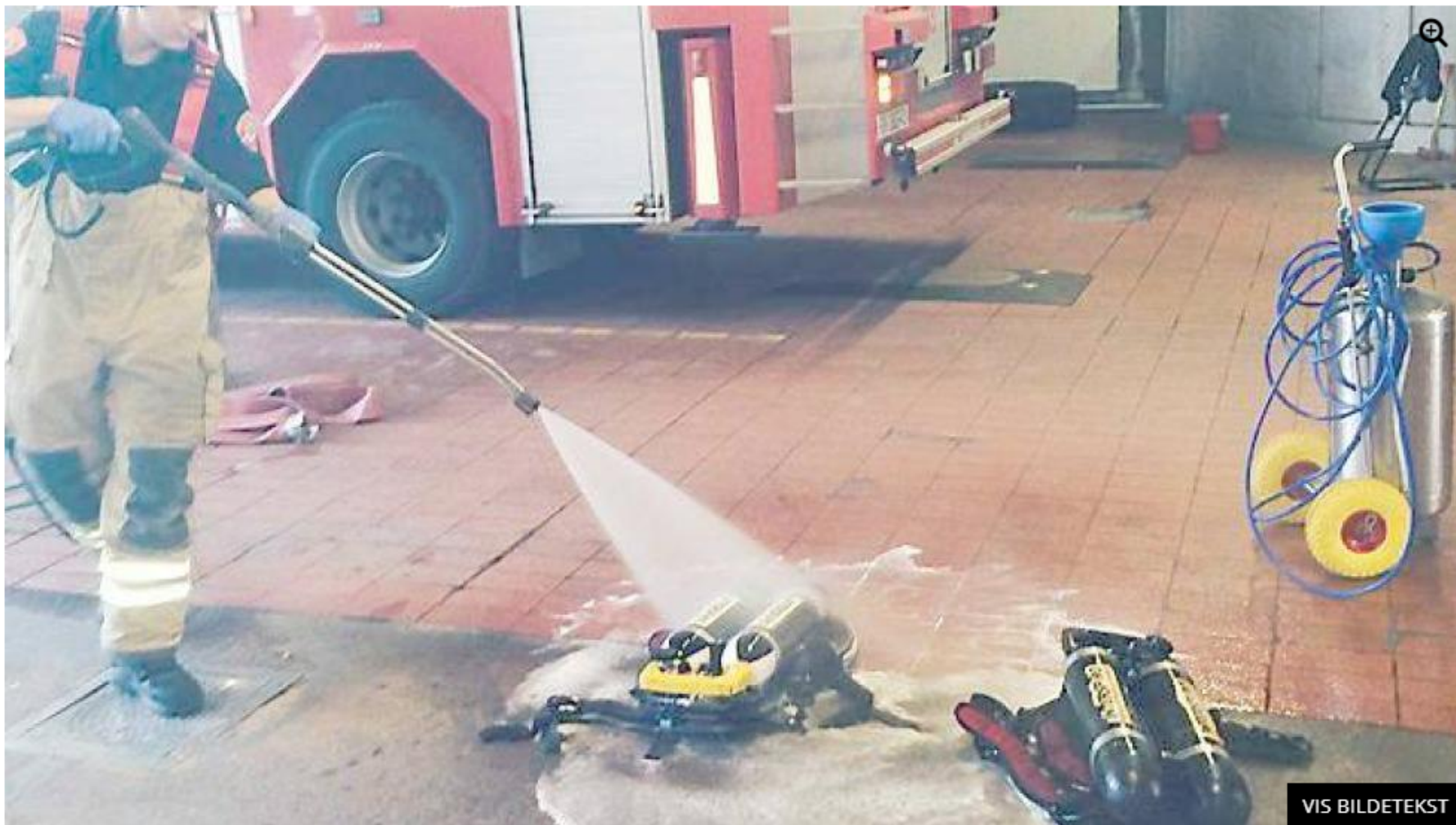
Hva fant vi i tilsynene?

Oppfølging

Bakgrunn

VIS BILDETEKST

Økt kreftfare for brannmenn

BRANNVERN: Brannmenn har økt risiko for flere typer kreft enn andre yrkesgrupper. Nå ønsker de at sykdommen skal regnes som yrkesskade på linje med akutte tilfeller.

KREFTFARE: Brannfolk eksponeres for kreftfremkallende stoffer.

Kreftfare på jobb

Varden

Arbeidsmiljøutfordringer ved kjemisk eksponering

Innånding av:

- Kjemikalier
- Metallstøv og –røyk
- Mineralstøv
- Organisk støv
- Eksos og røyk

Helseutfall ved innånding:

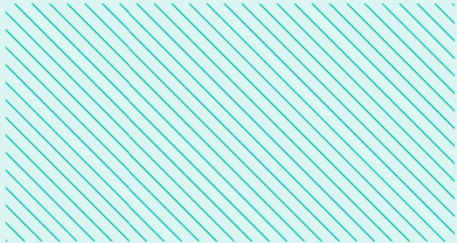
- Luftveis- og lungesykdommer (astma, KOLS)
- Kreft
- Skader på sentralnervesystemet.
- Arbeidsskadedødsfall

Hudkontakt med:

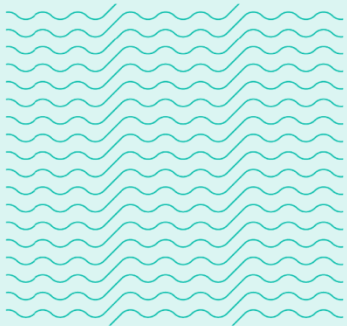
- Kjemikalier
- Avfettingsmidler
- Oljer og smøremidler
- Vann

Helseutfall ved hudkontakt:

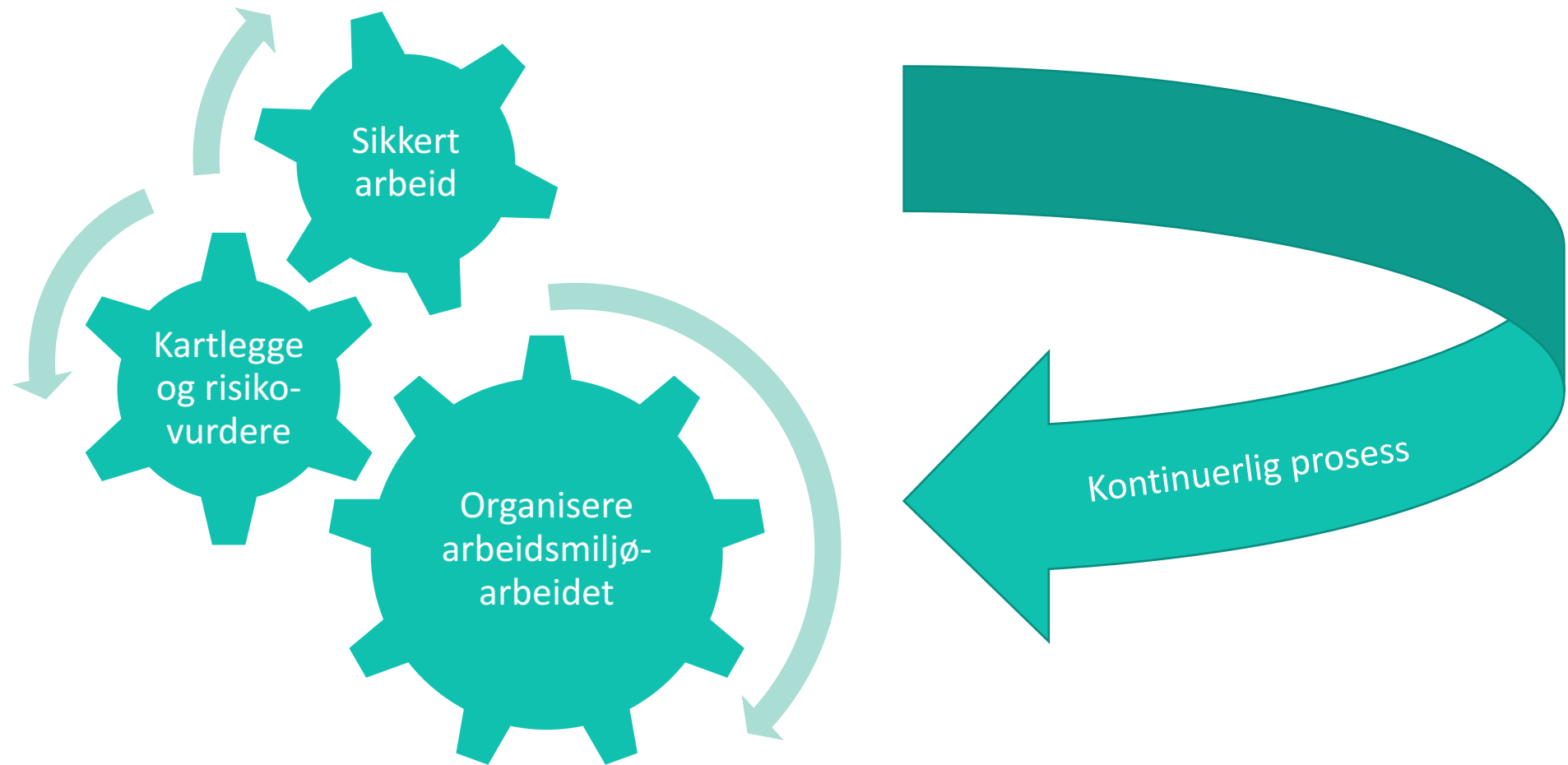
- Irritativt og allergisk kontakteksem
- Kronisk hudsykdom

Systematisk HMS-arbeid

Systematisk arbeidsmiljøarbeid

Arbeidsgiver har ansvaret!

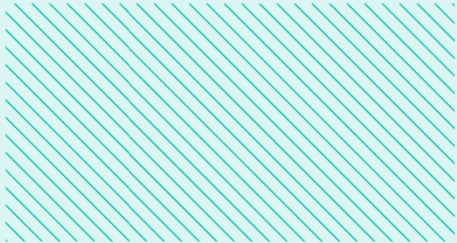
Skellefteåmodellen

- Viser hvordan eksponeringen for forurensning fra brannrøyk kan reduseres ved å gjennomføre forebyggende tiltak:
 - Kunnskap og innsikt
 - Rutiner
 - Forutsetninger og utrustning
- Forskriftskrav til arbeidsmiljø gjelder uavhengig om Skellefteåmodellen brukes eller ikke.
- Se:
 - <https://www.msb.se/RibData/Filer/pdf/27476.pdf>

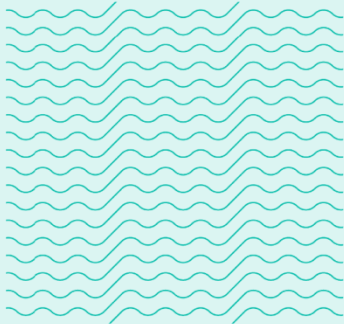
Friska brandmän

– Skellefteåmodellen förbättrar arbetsmiljön

Mål og målgruppe

Mål og målgrupper

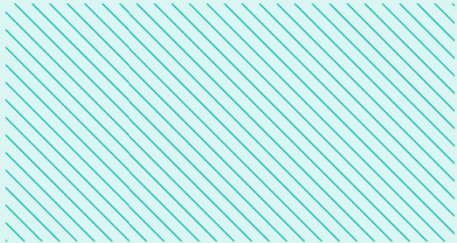
Mål

- Forebygge eksponering for støv, gass og røyk (brannrøyk) blant arbeidstakere i brann- og feiervesen.
- Brann- og feiervesen skal ha utført tilfredsstillende kartlegginger og risikovurderinger og deretter gjennomført nødvendige fysiske og organisatoriske tiltak, slik at arbeidstakernes eksponering blir redusert til et minimum.

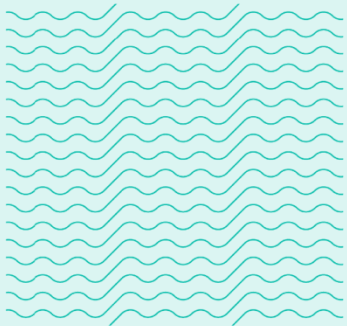
Målgrupper

- Kommunale brann- og feiervesen
- Interkommunale selskaper

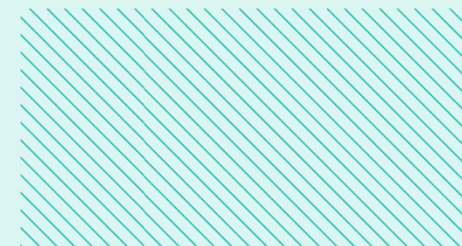
Hensikten med tilsynene

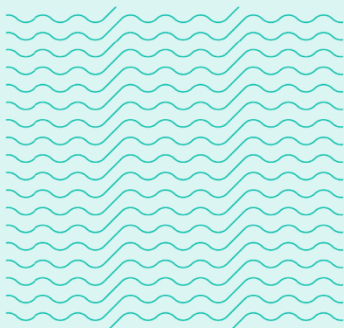
Hensikten med tilsynene

- Bidra til at virksomhetene arbeider systematisk for å unngå at brannfolk og feiere utsettes for helseskadelig eksponering av støv, gass og brannrøyk.
- Undersøke hvordan virksomheten arbeidet for å redusere arbeidstakernes eksponering av støv, gass og brannrøyk.
- Få en oversikt over hvilke forebyggende tiltak som er gjennomført. Både i planlegging av oppdrag, i gjennomføring av oppdrag på et brann- eller feiersted og til slutt når arbeidstakerne er tilbake på stasjonen.
- Bidra til å redusere den helsefarlige eksponeringen som arbeidstakerne er utsatt for.

Hva spurte vi om i tilsynene?

Kartlegging og risikovurdering

- Bruk av personlig verneutstyr
- Skifte av branntøy
- Håndtering, oppbevaring, vasking og tørking av forurenset branntøy
- Renhold, oppbevaring og vedlikehold av personlig verneutstyr
- Tilrettelegging for blant annet dusj, vaskemuligheter for brannfolk og feiere
- Renhold av utrykningskjøretøy og brannslanger

Tiltak for å redusere eksponeringen

- Rutiner for feiing og utryknings- og øvelsessituasjoner med for eksempel hvilket personlig verneutstyr som skal brukes når.
- Rutiner for hvordan renhold, oppbevaring og vedlikehold av verneutstyr, kjøretøy og annet utstyr skal foregå.
- Tiltak om fysisk tilrettelegginger ved brannstasjoner, eller planlegging av utbedring/nybygg i form av:
 - Rene og urene soner i brannstasjonen og garderober med dusj og vaskemuligheter
 - Ventilering av vognhall og øvrige rom
 - Tilgang til vaskemaskiner for tilfredsstillende vask av arbeidstøy

Plan for tiltak

Handlingsplan skal inneholde oversikt over:

- Prioriterte tiltak, eksempelvis risikoreduserende tiltak:
 - ventilasjon
 - organisatoriske tiltak
- Ansvarlig
- Tidsfrist

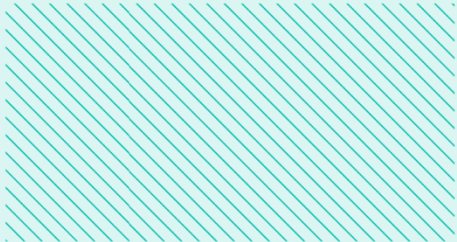
Opplæring og informasjon

- Den foretatte kartleggingen og risikovurderingen og eventuelle vesentlige endringer som er foretatt i prosedyrene.
- Farlige kjemikalier som forekommer eller kan forekomme på de ulike uttrykningene og ved feiling.
- Hvor det forekommer støv, gass, sot og brannrøyk, og den risiko det medfører for brannfolk og feieres helse og sikkerhet.
- Stoffkartotek og bruk av informasjonene gitt i sikkerhetsdatablader for kjemikalier som finnes i virksomheten.
- De nødvendige vernetiltakene for sikker og forsvarlig utførelse av arbeidet, og håndtering av nødsituasjoner som kan oppstå.

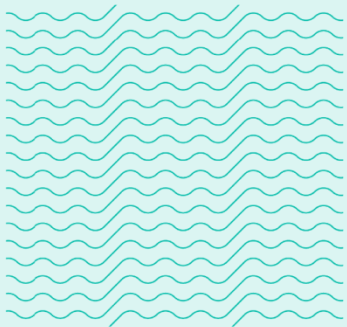

Hjelp til forebyggende tiltak

- Bistand fra Bedriftshelsetjenesten (BHT)
 - utarbeides en plan for hvordan BHT blir brukt i virksomhetens forebyggende arbeid
 - utarbeides planen i samarbeid med arbeidsgiver, BHT, verneombud og ansattrepresentant
 - arbeidsgiver ansvar for at planen gjennomføres
- Virksomhetens verneombud
 - blir verneombud tatt med på råd i virksomhetens forebyggende arbeid (planlegging og tiltak)
 - hvordan sikrer arbeidsgiver at verneombud snakker på vegne av de ansatte

Hva fant vi i tilsynene?

Hva fant vi i tilsynene?

- Manglende eller mangelfulle risikovurderinger og rutiner for å kunne arbeide trygt og sikkert.

Hva fant vi i tilsynene?

- Mangelfull informasjon og opplæring av brannfolk i virksomhetens egne rutiner og utstyr.

Hva fant vi i tilsynene?

- Manglende tiltak for å redusere risiko for eksponering for brannrøyk og sot for brannfolk og feiere.
- Brannstasjoner mangler ventilasjon og avsug for eksos.
- Ikke skille mellom rene og urene soner.
- Ikke tilgang på håndvask, dusj eller toalett.
- Personlig verneutstyr, utover røykdykkerutstyr, blir lite brukt.

Flere vernetiltak – brannfolk

- Flere har kjøpt vaskemaskiner, men brannbekledning leveres ofte på sykehjem og skoler der de vaskes i moppemaskiner.
- Noen har ikke godkjente røykdykkere, men har beholdt utstyret.
- Andre har kvittet seg med røykdykkerutstyr, eller har ikke tilfredsstillende verneutstyr og opplæring.
- Ved bruk av personlig verneutstyr er det som oftest i form hansker og masker. De fleste bruker P2-filter i masken, mens noen også bruker P3-filtre (som er anbefalt) eller kombinasjonsfilter.
- Noen bruker våtservietter til rengjøring av hender og ansikt før de spiser.

Flere vernetiltak – feiere

- Private biler blir brukt til utrykning, og til å reise til og fra feieroppdrag.
- Mange brannfolk og feiere reiser hjem direkte etter en brann eller oppdrag, og de dusjer da hjemme.
- De fleste feiere har to eller tredelt bil, men oppgir at det er umulig å holde førerhuset som en ren sone. I tillegg spiser de maten i bilen.
- Feiere er stor sett flinke til å dusje på stasjon etter feiing og vasker stort sett arbeidsklærne hver dag.

Eksempel på vernetiltak - vaskecontainer

Vaskeprosessen pågår

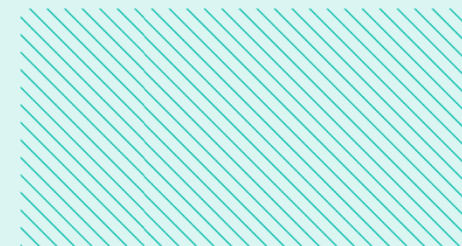
Vaskeprosessen er avsluttet

Hva fant vi i tilsynene?

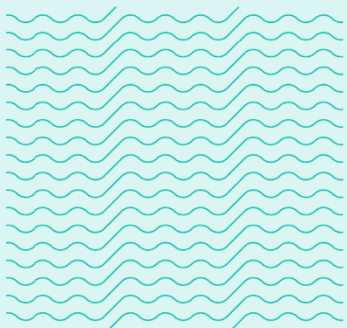
- Bedriftshelsetjenesten blir i stor grad brukt til helseundersøkelser.
- Bedriftshelsetjenesten blir i mindre grad benyttet til å bistå i virksomhetens forebyggende arbeid.

Hva fant vi i tilsynene?

- Verneombud medvirker i liten grad i virksomhetens arbeid med risikovurdering.
- Mangelfull informasjon og opplæring av verneombud.

Oppfølging

LOVBRUDD HOS 3 AV 4 BRANNVESEN

Arbeidstilsynet om kreftfrisiko

Arbeidstilsynet mener brannvesen utvalgte for forskningssporing i jobben. Men at de ikke velker gjør nek for å beskytte dem.

Arbeidstilsynet mener brannvesen utvalgte for forskningssporing i jobben. Men at de ikke velker gjør nek for å beskytte dem.

Arbeidstilsynet mener brannvesen utvalgte for forskningssporing i jobben. Men at de ikke velker gjør nek for å beskytte dem.

Arbeidstilsynet mener brannvesen utvalgte for forskningssporing i jobben. Men at de ikke velker gjør nek for å beskytte dem.

Arbeidstilsynet mener brannvesen utvalgte for forskningssporing i jobben. Men at de ikke velker gjør nek for å beskytte dem.

Arbeidstilsynet mener brannvesen utvalgte for forskningssporing i jobben. Men at de ikke velker gjør nek for å beskytte dem.

Brannstasjonen stenges mandag

Av Stian Drake

– Ingen overraskelse, ifølge verneombud.

Av Aleksander Hømanberg

Mandag ble brannstasjonen på Eidsvoll stengt på grunn av innklimaet i bygget. Nå har mannskapene fått en ny midlertidig «brannstasjon», nemlig bobiler og brakker.

«Inneklimaet på brannstasjonen er på flere punkter ikke akseptabelt. Etter flere henvendelser over lengre tid ser vernetjenesten at det er fare for liv og helse».

27. mars 2019, kl. 22:35

02. april 2019, kl. 10:15

Arbeidstilsynet har gitt pålegg, men formannskapet sa nei til rådmannens brannstasjon-forslag

– Dårlig at de ikke tenker på arbeidsfolkene

DENNA BRANNSTASJON – Jeg synes det er dårlig at de ikke tenker på arbeidsfolkene, det handler jo om helse. Det sier brannfolk Knut Reid Hansen etter at Denes formannskap sa nei til rådmannens forslag til utbygging av brannstasjonen.

Arbeidstilsynet har gitt pålegg, men formannskapet sa nei til rådmannens forslag til utbygging av brannstasjonen.

Arbeidstilsynet har gitt pålegg, men formannskapet sa nei til rådmannens forslag til utbygging av brannstasjonen.

Det sier KS

KREFTFARE: Brannfolk eksponeres, med kreftfrisiko allerede nå.

Kreftfare på jobb

Tilsyn med landets brannvesen viser at 127 av 171 av dem ikke beskytter brannfolk tilstrekkelig mot kreftfriskullende ryk.

OSLO

Etter forklærets tilsyn med norske brannvesen har tre av fire av dem fått pålegg om å jobbe bedre med å forebygge at ansatte utsettes for helsefarlig eksponering av brannryk, melder VG. Brannfolk har 20 prosent høyere risiko for å få kreft, viser en nordisk studie av over 16.000 ansatte i brannvesen.

– Vi vet at brannfolk og folene er langt mer utsatt for kreft, lunge og luftveislidelser enn befolkningen ellers. Vi vet også at det er en klar sammenheng mellom disse sykdommene og den eksponeringen de utsettes for i jobben, sier direktør Trude Vollheim Webb i Arbeidstilsynet. Blant dem som får pålegg er det mange mindre og eldre brannstasjoner. Blant ankepunktene er at de mangler gaderobber, toalett og dusjmuligheter, at ikke alle som utfører myldykking har nødvendig opplæring eller verneutstyr og at de mangler skille mellom rene og skitne soner.

– Det er lett å kjenne seg igjen noen av funnene til Arbeidstilsynet. Flere steder vet vi at det er store utfordringer, sier hovedverneombud for stasjonene på Øvre Romerike, Christian Slette.

Landsomfattende tilsyn

ARBEIDSTILSYNET: Landsomfattende tilsyn ligger bak pålegget som er gitt om brannstasjonens i Denes.

Tilsynet ble gjennomført i 2018 og 2017, men er fortsatt pågående. Landsomfattende tilsyn ligger bak pålegget som er gitt om brannstasjonens i Denes.

Kan vi finne en metode for å få rbeidstilsynet til å holde fred?

BRANNKAPET: Jeg frykter at mann-sker kommer til å slutte. De har...

TRANST OM Plassen: Det er knapt med rom for utstyr og brannmannskap på brannstasjonen på Andenes. Fra venstre: brannsjef Stein Andreassen og tiltalsagt, Jan Arild Hansen. FOTO: TORO WIKEN

Skal bygge to nye brannstasjoner

Oppfølging av pålegg som ikke er lukket

- De fleste tilsyn som ble gjennomført i aktivitetsperioden er nå avsluttet.
- Fortsatt er det en del virksomheter som ikke har etterkommet de kravene som er gitt. Dette kan blant annet være fordi fristen for å etterkomme pålegg fortsatt løper.
- Pålegg som er gitt følges opp på vanlig måte.

Eksempelvis dersom pålegg ikke er dokumentert gjennomført innen frist, vil varsel og vedtak om tvangsmulkt iverksettes. Alternativt kan stans benyttes for å presse virksomhetene til å etterkomme pålegg.

- Vi forventer at virksomhetene tar kontakt med Arbeidstilsynet dersom de ikke har muligheter for å etterkomme pålegg innen fastsatt frist.

Forskningsprosjekt

- *PartiKle* – Sintef og Wenaas – Kunnskapsgrunnlag om partikkelinntrenging i brannbekledning for utvikling av sikrere brannbekledning:

Etablere ny kunnskap og metoder for testing av inntrenging av helseskadelige sot- og røykpartikler i brannbekledning.

- *Kreftrisiko blant brannmenn* – Kreftregisteret og STAMI (Statens Arbeidsmiljøinstitutt):

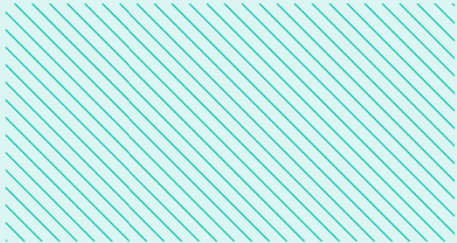
Å evaluere sammenhengen mellom yrkeshistorikk og kreftrisiko blant brannmenn

Å evaluere sammenhengen mellom spesifikke eksponeringer og kreftrisiko

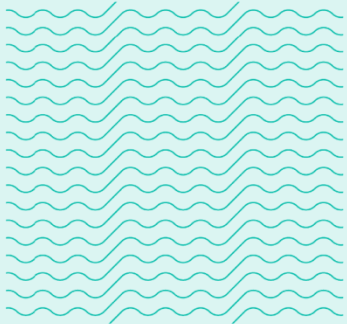
- *Health risks and health effects of firefighter work: Exposures, diseases and preventive measures* – Sintef og Wenaas – RISE Fire Research, Kreftregisteret og STAMI:

Kunnskap om kreftforekomst, partikkelinntrenging i brannbekledning ved å bruke både registerdata, laborietester og storskalatester

Kontaktinformasjon

Kontakt oss!

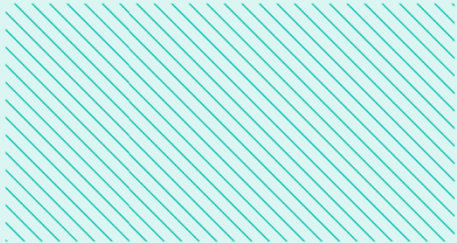
Arbeidstilsynet

Arbeidstilsynets svartjeneste: 73 19 97 00

svartjenesten@arbeidstilsynet.no

rosmari.johnsen@arbeidstilsynet.no

astrid.lund.ramstad@arbeidstilsynet.no

Takk for oppmerksomheten!

